

هویت شهر، نگاهی به هویت شهر تهران

مصطفی بهزادفر

نشر شهر، ۱۳۸۶

امروزه رسانه‌ها و مجامع علمی تمایل زیادی در استفاده و کاربرد اصطلاح هویت دارند. اینکه این واژه در مورد موضوع فاقد شعور تا چه حد می‌تواند به واقع باشد بی‌تردید نیازمند درکی مشترک است. اگر تاریخ تهران به چند دوره تقسیم شود هویت هر دوره را خصوصیات و امتیازهای آن دوره نسبت به دوره‌ی قبل معین می‌کند. اما باید دید تحولات در هر دوره چگونه بوده و چه عرصه‌هایی بیشتر تحت تأثیر عصر صنعت، انقلاب اسلامی و عصر انفجار اطلاعات قرار داشته‌اند؟ موضوعاتی همچون مرزبندی‌های طبیعی، ساختارها و کالدهای ساخت بشر، معماری کالدهای آموزش قدیم و جدید، ترکیب اقوام و خرده‌فرهنگ‌ها، اخلاق شهرنشینی و شهروندی، نظام سیاسی، اقتصادی و اجتماعی، حوادث تاریخی و... موضوعاتی هستند که بررسی تطبیقی آنها در دوره‌های مختلف باعث شناختن وجوه تمایز هر دوره‌ی تاریخی از دوره‌ی دیگر و شفاف شدن هر چه بیشتر هویت تهران در هر دوره خواهد شد. کتاب برای بیان مفهوم هویت و چگونگی جست‌وجو در هویت تهران این مباحث را مورد توجه قرار داده است.

در نگاه کلی مؤلف ابتدا در فصل نخست در پی واژگانی تعاریف و مفاهیم بوده و با شهر چندان کاری ندارد. وی آن گاه به رابطه‌ی هویت و شهر پرداخته و علت این امر، یعنی پرداختن به شهر، از زاویه‌ی هویت بازنمون شده است. به نظر می‌رسد نویسنده در فصل سوم گریزی را برگزیده تا حدودی از دایره‌ی متعارف تبیینات علمی فاصله گیرد. بنابراین، با تکیه بر منابع موجود، به بحران هویت، تحجر هویت، مدرنیته، هویت تهران و موضوعاتی مشابه پرداخته می‌شود. سپس با نگاه به فصل پیشین، مؤلف تلاش می‌کند با روش‌های پژوهشگری علمی نحوه‌ی شناخت هویت شهرها و با تکیه بر سه مؤلفه‌ی اساسی شناخت هویت شهر که مؤلفه‌های طبیعی، انسانی و مصنوع را دربر می‌گیرد، چارچوبی برای هویت‌شناسی به دست دهد. آن گاه جست و جوی عناصر هویتی و صفات هویتی تهران براساس سه مؤلفه‌ی طبیعی، انسان ساخت، انسانی مورد توجه قرار می‌گیرد. به دیگر سخن مؤلف ما را در این فصل به درک صفات هویتی و تهران بودن تهران فرا می‌خواند. نویسنده قصد دارد به ما بگوید آنچه درباره‌ی تهران گفته می‌شود، همان هویت تهران است و طبیعت تهران بیان‌کننده‌ی عناصر هویتی مشخص است. در واقع صفات هویتی انسان‌ساخت شهر تهران بر صفات هویتی طبیعی تهران مستقر است و لایه‌ای را به وجود می‌آورد که ساختار و سازمان فضایی این شهر را در تصویر ذهنی مردم بازمی‌تاباند.

فصل‌های کتاب:

- تعاریف و مفاهیم

- هویت و شهر

- بحران هویت شهری

- مؤلفه‌های هویت

- هویت تهران (مؤلفه‌های طبیعی، مؤلفه‌های مصنوع، مؤلفه‌های انسانی شهر تهران)